

i Egypten. Se, det er det næste Skridt i Retsudviklingen, som jeg tror, at ogsaa vi maa komme til. Foreløbig gælder det imidlertid om at gøre dette Skridt saa godt som muligt, men det gælder da ogsaa i den Henseende ikke at foregribe noget, ikke uden Nødvendighed at udstrække Omraadet for disse Konsularretter. Det beror jo paa et Skøn, hvor de skulle oprettes. Ifølge Lovforslagets § 1 er det paa Steder, hvor Danske og under dansk Beskyttelse staaende Personer ere undtagne fra Landets Jurisdiktion, at Udenrigsministeren kan oprette saadanne Domstole. I den Henseende haaber jeg, at man vil anvende den største Varsomhed, for det kan jo ikke nægtes, at det ikke er behageligt for en uaværen Stat, som anser sig for at være civiliseret, at man betragter den som uciviliseret, og i den Henseende kommer man da først og fremmest til at tænke paa Japan, som er i Færd med, antager jeg, at indtræde i de civiliserede Staters Række. England vil, saa vidt jeg ved, gøre eller har allerede gjort Begyndelse til at betragte Japan som en civiliseret Stat. Den sidste Lordmayorsdag i Guildhall i London udtalte den engelske Udenrigsminister Lord Roseberry, at England havde vist sit Venstreb mod Japan derved, at det havde gjort Skridt til Ophævelse af Konsularretterne. Dette Punkt kom ogsaa paa Tale under Forhandlingerne i det andet Ting, og jeg nævner det her for, som jeg sagde, at anbefale, at man er saa varsom som muligt med Oprettelsen af disse Domstole, og ikke uden Nødvendighed opretter dem, hvor de kunne undværes, men at man paa den anden Side organiserer dem saa vel som muligt, hvor man anser dem for at være nødvendige. — Til § 4 skal jeg gøre en Bemærkning. Der er Tale, om at Konsulerne først skulle søge at mægle Forlig mellem Parterne, og dersom det ikke lykkes, skal Sagen gaa til Doms. Her tillader jeg mig at forespørge den højtærede Justitsminister, om han ikke tror, der er Plads for et Mellemlid. Jeg kan ikke paavise noget bestemt Tilfælde i Udlandet, hvor der er indstødt Voldgift mellem Forliget og selve den retslige Afgørelse ved Dom, men noget saadant findes i alt Fald i Traktater, selv om det ikke er grundet paa Lov, og jeg synes, der er meget, der taler for, at der kunde være Tilfælde, hvor den indstævnte Part kunde ønske Sagen afgjort ved Voldgift i Stedet for ved Dom, naar Forlig ikke kan opnaas. Det kunde jo dreje sig om Punkter, hvor Konsulen ikke er tilstrækkelig kyndig, hvor det er særlig Sagskundskab, der savnes, og hvor derfor Parterne hellere ville dømmes af saadanne sag-

kyndige Personer. Jeg kunde tænke mig den Indvending, at det har sine Vanstigeligheder med Hensyn til Sikkerhedsstillelse og med Hensyn til Voldgiftsdommens Fuldbgyrdelse, men jeg tror dog, at man ogsaa vil komme ud derover ved at give Voldgiftsdommen en senere Sanktion gennem Konsulen; noget saadant er, saa vidt jeg ved, Tilfældet andre Steder, vel ikke ifølge Lov, men ifølge Traktat, og jeg henstiller, om der ikke var Plads for et saadant Mellemlid i § 4, altsaa at indstøde Paatendelse til Voldgift mellem Forliget og den egentlige Dom. I § 8 er der Tale om, at Konsulen kan medtage to saakaldte Meddomsmænd blandt de paa Stedet boende agtbare, fra Landets Jurisdiktion undtagne Personer. I det oprindelige Lovforslag var det bestemt, at det skulde være Europæere; det har man forandret, og jeg tror, det er rigtigt, at man ikke indskrænker sig til Europæere alene. Men jeg kan ikke indse — det er maaske en Fejl hos mig af Mangel paa Sagskundskab — at det skulde være aldeles nødvendigt i alle Tilfælde at indskrænke det til de Personer, der ere undtagne fra Landets Jurisdiktion. Vil man gøre det næste Skridt, som jeg omtalte for i mine indledende Bemærkninger, vil man saa at sige civilisere Landet, bringe Retsstilstanden videre, ønsker man, at en Gang skulle Landets Domstole blive saaledes agtede, at man kan undvære Konsularretterne, synes jeg, det allerede nu er ønskeligt at kunne saa de indfødte med, naar de ere stikfede dertil; og om end et Land i det hele taget kan være i den Grad uciviliseret, at man ikke kan have nogen Tillid til Domstolene, kan det dog tænkes, at der er enkelte Personer, der kunne være meget brugbare. Jeg vilde sætte Pris paa at høre den højtærede Justitsministers Mening derom, men jeg indrømmer som sagt, at det er et Forhold, som jeg ikke saaledes er gaaet til Bunds i, at jeg kan have nogen bestemt Mening derom selv. — I § 14 staar der i andet Stykke, at „denne Lovs Forstrifter lide Indskrænkning, for saa vidt traktatmæssige Bestemmelser maatte medføre Nødvendigheden deraf.“ Det forstaar jeg meget godt, og det følger for saa vidt ogsaa af sig selv, men jeg tillader mig kun at henstille, om det ikke kunde udtrykkes paa en noget anden Maade, hvorved det bliver klart — hvad der ikke kan være Meningen — at en Lov ikke kan lide Indskrænkning gennem en Traktat, at en Traktat, sluttet mellem Danmark og en anden Stat, kan ikke i og for sig ophæve eller udvide eller ændre nogen bestaaende Lovbestemmelse, men at Meningen naturligvis er den, at fra denne Lovs Forstrifter kan Konsulen afvige, for saa vidt